

Olavinlinnan vaiheita

Nykyisen **Savonlinnan** kaupungissa sijaitseva **Olavinlinna** (Nyslott) rakennettiin Haukiveden ja Pihlajaveden välisessä vuolaassa Kyrönsalmessa olevalle kalliosaarelle. Linnan tarkoituksena oli vakiinnuttaa Ruotsin valta-asemaa alueella ja olla Etelä-Savon uudisasutuksen tukena. Moskovan ruhtinaskunta ei kuitenkaan hyväksynyt tätä, koska se piti kyseistä maa-alueita omanaan Pähkinäsaaren rauhan nojalla. Linnan rakennustyöt aloitti vuonna 1475 valtaherra Eerik Akselinpoika Tott. Hän palkkasi muurarit ja muurimestarit Tallinnasta. Lähiseudun asukkaat pakotettiin rakennustöihin.

Venäläiset häiritsivät aika ajoin rakennustöitä, sillä linnaa rakennettiin heidän mielestä väärälle puolelle rajaa. Tästä syystä alueelle rakennettiin ensin puiset suojavallit, että työrauha edes jotenkin säilyisi. Varsinaisesta linnasta rakennettiin ensin päälinna sekä sen kolme tornia: Kirkkotorni, Kellotorni ja Pyhän Eerikin torni. Päälinna pääosin valmistui ilmeisesti vuonna 1483. Linna sai nimensä kaikkien ritareiden suojelijan, Pyhän Olavin mukaan.

Päälinnan kolmea tornia korotettiin ja rakennettiin suuri pyöreä tykkitorni eli Paksu torni 1500-luvulla kuningas Kustaa Vaasan määräyksestä. Lisäksi linnan muureja vahvistettiin. Linnaan rakennettiin vielä viides torni, Kijlin torni 1600-luvun alkupuolella. Kijlin tornin ja esilinnan vahvistustyön päättymistä juhlistettiin tilaamalla Tallinnasta esilinnan pihan muuriin kiinnitettäväksi kookas kivilaatta, johon oli hakattu kuninkaallinen vaakuna. Olavinlinnan ympärille muodostui hiljalleen asutusta, jonka vuoksi sille myönnettiin kaupunkioikeudet Savonlinnan nimellä vuonna 1639.

Isovihan aika 1713-1721

Vuonna 1700 alkoi **Suuri Pohjan sota** Ruotsin ja Venäjän välillä. Pahiten rajaseudun asukkaat joutuivat kärsimään venäläismiehityksen aikana (**Isoviha**). vuosina 1713-1721. Pohjoisessa Kajaanin linna antautui venäläisille piirittäjille helmikuussa 1716. Pyhän Olavin linna oli antautunut jo 1714 pitkän piirityksen

jälkeen. Venäläiset purkivat pommituksissa pahoin kärsineen Pyhän Eerikin tornin. Ruotsi sai kuitenkin linnan takaisin Uudenkaupungin rauhassa vuonna 1721, mutta menetti sen sitten vuorostaan Turun rauhassa **Hattujen sodan** jälkeen 1743. Ruotsissa ryhdyttiin valtion mittavimpaan rakennushankeeseen, **Suomenlinnan** (Sveaborg) merilinnoituksen rakentamiseen Helsingin edustan saarille. Työt aloitettiin vuonna 1748.

Venäläiset vuorostaan aloittivat Olavinlinnan voimallisen varustamisen, jonka jäljiltä ovat linnalle tyypilliset tornien tiilirakenteiset pyöreäikkunaiset yläosat ja länteen osoittavat **bastionit** (ulospäin työntyvät kulmikkaat vallimuurit). Kustaa III:n sodassa vuonna 1788 Ruotsin armeija ei piirityksestä huolimatta onnistunut valloittamaan linnaa itselleen. Linnan kaakkoiskulmassa oleva "Paksu torni" tuhoutui ruutivaraston räjähdyksessä 1791. Tästä syystä linnassa on nyt enää vain kolme tornia.

Olavinlinna menetti sotilaallisen merkityksensä, kun Suomesta tuli Venäjän suuriruhtinaskunta vuonna 1809, sillä rajanmuutoksen jälkeen se sijaitsi hyödyttömästi sisämaassa. Linna toimi pelkkänä kasarmina vuoteen 1847 asti ja sen jälkeen joitakin vuosia muun muassa vankilana. Tyhjänä ollessaan sekä vuosina 1868 ja 1869 riehuneissa kahdessa suuressa tulipalossa linnan kunto rapistui pahoin. Linnan entisöinti aloitettiin 1800-luvun lopulla ja siitä tehtiin suojeltu muinaismuistokohde. **Savonlinnan oopperajuhlien** pitopaikkana kansainväliseen kuuluisuuteen noussut linna vaatii jatkuvia korjaustoimenpiteitä.

Tarinoita Olavinlinnan liepeiltä

Tarina Olavinlinnan muuriin haudatusta neidosta lienee tunnetuin. Tarinasta on tehty myös haikeankaunis laulu, **Balladi Olavinlinnasta**. Sen sävelsi **Erkki Melakoski** ja lauloi levyllä **Annikki Tähti** 1956. Tarinasta on monia versioita, kuten tämä: Ruotsalaisen linnanherran kaunis tytär Ingnel oli rakastunut erääseen venäläispiirittäjien joukoissa palvelleeseen upseeriin. Ingnel avasi rakkaalleen linnan portit, jolloin sisään hyökkäsi venäläisarmeija. Hyökkäys kuitenkin saatiin torjuttua, mutta kavalan neidon loppu oli surullinen. Linnanneito haudattiin elävältä linnan muuriin. Tarinan mukaan hautapaikasta versoi sitten tytön viattomuudesta kertonut pihlaja. Tarina sai osakseen tiettyä uskottavuutta - ainakin myöhemmin, sillä muurin kyljessä todella kasvoi pieni sitkeä pihlaja. Se putosi kaiketi lahonneiden juurtensa vuoksi vasta 1950-luvulla.

Olavinlinnaan liittyy myös tarinoita salaisista maan- ja vedenalaisista käytävistä, joiden kautta linnaan saattoi ulkopuolelta päästä varsin kaukaakin. Salakäytäviä on kerrottu olleen linnan ja Tallisaaren sekä Kyrönniemen välillä. Monet ovat kertoneet jopa kulkeneensa jonkin matkaa tunnelia pitkin kohti linnaa, mutta sen huono kunto tai ummehtunut ilma oli keskeyttänyt kulkuyritykset. Jopa sukeltajat ovat yrittäneet etsiä salakäytävää. Mielikuvat linnaan johtavasta tunnelista ovat ilmeisesti syntyneet Tallisaarella olleiden rakennusten kellareista.

Historioitsija **Olaus Magnus** kirjoitti Linnan vaiheista Pohjoismaisten kansojen historiaa käsittelevässä kirjassaan *Historia de gentibus septentrionalibus* (v. 1555). Kirjailijan aikalaisten maailmankäsitys on ollut hyvin erilainen kuin nykyihmisillä. Niinpä Olaus Magnus on sisällyttänyt kirjaansa myös tarinoita, joiden historialliseen totuuspohjaan osaavat nykyihmiset suhtautua 'ymmärtävästi hymyillen'.

Olaus Magnuksen mukaan Suomen kaukaisimmassa kolkassa sijaitsi taidokkaasti rakennettu linna nimeltään Uusi linna (Nyslott). Linnan ympärillä virtasi syvä ja voimakas virta. Virran syvyys värjäsi veden mustaksi, ja siinä uivat kalatkin olivat mustia. Pyöreällä kalliosaarella sijaitsevaan linnaan johti länsipuolelta vain yksi silta. Se nostettiin yöksi ylös vinttureiden avulla. Olaus Magnus kertoo myös onnettomuuksia ennustavasta Vetehisestä. Jos äkkikuolema oli uhkaamassa linnan päällikköä, niin virrasta nousi harppua soittava Vetehinen. Hän kertoo myös virran rannoilla liikkuvista peikoista ja muista kummajaisista.

Huttusista tunnetun Säamingin kirkonkirjat kertovat pässistä

Tarina Olavinlinnan mustasta oinaasta eli pässistä on myös kuuluisa. Linnassa oli tapana jo alusta lähtien pitää elättipässiä. Viimeisin linnan pässi hukkuu virtaan vuonna 1728. Tämä asia mainitaan erityisesti jopa **Säamingin** kirkonkirjoissa. Nykyään tästä pässistä muistuttaa Tallisaarella sijaitseva kuvanveistäjä Anton Ravander-Rauaksen *Linnanpässi*-veistos.

Linnanpässin kerrotaan ainakin kerran pelastaneen Olavinlinnan venäläispiirittäjiltä. Eräänä yönä hyökkääjät kiipesivät pimeyden turvin tikapuita pitkin kohti muurinharjannetta. Yllättäen pimeydestä ilmestyi muurille heidän eteensä hirvittävä kuvatus. Valtausta yrittäneet venäläiset säikähtivät pässiä luullen itse pirun tulleen linnaa puolustamaan. Venäläisten kerrotaan paenneen paikalta kauhun vallassa.

Kokosi ja kirjoitti Martti O. Huttunen 2012